

Ehdotus kaupunginhallituksen vastaselitykseksi
luonnos 20.2.2026

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUDELLE

VASTASELITYS

ASIA

Kaivoslain mukainen valitusasia
Dnro 2875/2025

AIHE

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 10.2.2026 päivätyllä vastaselityspyynnöllä lähettämä kaivosviranomaisen lausunto ja malminetsintäyhtiön selitys

**MUUTOKSENHAKIJA JA VASTASELITYKSEN
ANTAJA** Oriveden kaupunki

YHTEYSHENKILÖ

kaupunginjohtaja Juha Kuusisto
juha.kuusisto@orivesi.fi
p. 050 401 5790

KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTASELITYS ANNETUSTA LAUSUNNOSTA JA SELITYKSESTÄ

Kaivosviranomaisen lausunto ja malminetsintäyhtiön selitys ovat yleisluontoisia. Niissä ei käsitellä yksityiskohtaisesti kaupungin valituksessaan esittämiä tietoja malminetsintäalueen ja sen lähialueiden käytöstä ja kaavoituksesta. Lausunnossa ja selityksessä ei ole muutoinkaan olennaista uutta.

Oriveden kaupunki on esittänyt valituksessaan, että

malminetsintäluvalla sallitut toimenpiteet vaikuttavat suoraan alueen virkistyskäyttöön, luonnonarvoihin ja elinkeinoihin. Valituksessa todetaan muun muassa, että malminetsintäalueen läpi on osoitettu ulkoilureitti sekä maakuntakaavassa että strategisessa yleiskaavassa. Malminetsintäluvan alueet ovat Suomen ympäristökeskuksen analyysin mukaan erittäin tärkeitä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Vastaavia alueita on maakunnassa ja koko Suomessa vain vähän, mikä ilmenee valituksen aineistosta ja karttapalveluista¹. Lausunnossa ja selityksessä ei esitetä yksityiskohtaisia kommentteja näistä tiedoista.

Kaupungin valituksessa on kuvattu myös laajemmin malminetsintäalueiden ja lähialueiden luonnonarvoja, merkitystä virkistyskäytön kannalta, asutusta, kaavoitusta ja elinkeinoja. Kaupunki on todennut, että mitkään kaivosalan toiminnot – malminetsintä mukaan lukien – eivät luonteeltaan sovellu alueelle. Lisäksi malminetsintäluvan myöntämisen luoma epävarmuus haittaa alueen ja sen lähialueiden kehittämistä. Malminetsintäluvan myöntäminen antaa signaalin siitä, että alueelle suunnitellaan kaivosalan toimintoja. Epävarmuus uhkaa vaikuttaa siihen, tullaanko alueelle toteuttamaan kaupungin hyväksymien kaavojen mukaisia asuinrakennuksia ja lomarakennuksia sekä kehittämään alueita muutoin kaupungin tarkoittamalla tavalla. Kaupungin vastustus ei perustu mahdollisen kaivoksen vaikutuksiin, vaan alueiden käyttöön liittyviin painaviin syihin.

Tukes ja malminetsintäyhtiö näyttävät katsovan, että kaupungin mainitsemilla seikoilla ei olisi merkitystä päätöksenteossa ja että asiassa tulisi tarkastella vain kairausten ja muiden yksittäisten malminetsintätoimenpiteiden paikallisia vaikutuksia. Näkemys on virheellinen useasta syystä:

Kaivoslain sanamuoto ei rajaa tarkasti syitä, joilla kunta voi vastustaa malminetsintäluvan myöntämistä. Kunnan vastustusta koskeva 46 §:n 1 momentin 7 kohta on muotoiltu eri tavalla kuin lain 11 §:n 2 momentti ja 46 §:n 1 momentin 6 ja 8 kohdat. Lainkohdassa ei viitata ”luvan mukaiseen toimintaan” taikka malminetsintätoimenpiteiden välittömiin vaikutuksiin. Lain sanamuoto jättää kunnalle mahdollisuuden harkita laajasti, onko malminetsintä alueelle soveltuvaa toimintaa.

Lain systematiikka tukee sitä, että kunnan vastustukselle tulee antaa erityistä merkitystä. Jos malminetsintätoimenpiteistä aiheutuu harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, malminetsintä olisi kiellettyä jo kaivoslain 11 §:n 2 momentin 4 kohdan perusteella. Jos malminetsintätoimenpiteet vaikuttaisivat oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista,

¹ <https://luontotieto.syke.fi/aineisto/monimuotoisuudelle-tarkeat-metsaalueet-high-biodiversity-value-forests-2018-zonation-fin-eng-swe/>

malminetsintäluvan myöntämisen estää 46 §:n 1 momentin 6 kohta. Kaivoslain 46 §:n 1 momentin 7 kohdan tarkoituksena on antaa kunnalle mahdollisuus estää malminetsintäluvan myöntämisen muustakin syystä sekä mahdollistaa laajempi alueidenkäyttöperusteinen intressien punninta. Kunnan vastustuksesta huolimatta kaivosviranomaiselle on annettu mahdollisuus myöntää malminetsintälupa, jos tärkeä yleinen etu edellyttää luvan myöntämistä. Tässä tapauksessa ei ole edes väitetty, että tärkeä yleinen etu edellyttäisi luvan myöntämistä.

Lain esitöissä kunnan kannan merkitystä on käsitelty valituksessa todetulla tavalla talousvaliokunnan mietinnössä. Mietintö tukee sitä, että malminetsinnän kunnan alueelle luoma epävarmuus voi olla painava syy vastustaa malminetsintäluvan myöntämistä.

Oikeuskäytännön osalta kaupungin valituksessa on viitattu aiemman kaivoslain aikaiseen päätökseen KHO 2005:42. Tukes vetoaa omassa lausunnossaan yli tuhanteen myöntämäänsä malminetsintälupapäätökseen ja siihen, että päätöksiä on oikeudessa kumottu vain harvoin. Tukes ei kuitenkaan viittaa yksittäisiin päätöksiin, joissa olisi käsitelty kaivoslain 46 §:n 1 momentin 7 tulkintaa. Oripään kaupungin käsityksen mukaan päätöksiä on vain vähän. Siltä osin kuin päätöksiä on, niin niiden tilanteet eivät ole vertailukelpoisia nyt kyseessä olevaan tilanteeseen. Kuntien esittämät kaavoituksen ja alueiden käyttöön liittyvät syyt eivät ole olleet yhtä painavia kuin Eräjärvi-malminetsintäluvan tapauksessa. Suuri osa päätöksistä on tehty ennen kaivoslain 1.6.2023 voimaan tulleita muutoksia. Päätökset eivät ole edenneet korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten, että niistä olisi annettu korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksiä nykyisen kaivoslain aikana.

Tukes ja malminetsintäyhtiö eivät näytä muutoinkaan hyväksyvän, että kunnan kannalle on annettu kaivoslaissa erityinen merkitys sekä malminetsintälupaa käsiteltäessä että kaivoslupia myönnettäessä. Tukesin lausunnon mukaan ”kunta ei voi kategorisesti olla kaavoittamatta uutta aluetta kaivostoimintaa varten vain sillä perusteella, että se vastustaa kaivostoimintaa”. Kaivoslain muutosten yhteydessä korostettiin kuitenkin useaan otteeseen, kuinka kaavoitus on kuntien päätösvallassa. Kunnan oikeus päättää alueidensa kaavoituksesta kuuluu kunnallisen itsehallinnon ytimeen, ja siitä on säädetty alueidenkäyttölain 20.1 §:ssä. Korkein hallinto-oikeus on useissa oikeustapauksissa katsonut, että kunnalla on erittäin laaja harkintavalta olla kaavoittamatta alueita tiettyä elinkeinotoimintaa varten (esim. KHO 2020:59 ja KHO 12.8.2015 t. 2160). Tukesin viittaama ratkaisu KHO 2019:67 koski erityyppistä tilannetta. Siinä korkein hallinto-oikeus katsoi lainvastaiseksi yleiskaavan kehittämismerkinnän, jolla oli kielletty kaivostoiminta. Kehittämismerkinnän tarkoituksena ei voitu pitää haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista.

Kaupungin valitus on hyväksyttävä ja malminetsintälupa kumottava.